

A. So sánh tính axit-bazo

B. SO SÁNH TÍNH BAZO

Nguyên nhân gây ra tính bazơ của các amin là do trên nguyên tử N còn một cặp e tự do có thể nhường cho proton H^+

* Mọi yếu tố làm tăng độ linh động của cặp e tự do sẽ làm cho tính bazơ tăng và ngược lại.

+ Nếu R là gốc đẩy e sẽ làm tăng mật độ e trên N $\rightarrow$ tính bazơ tăng.

+ Nếu R là gốc hút e sẽ làm giảm mật độ e trên N $\rightarrow$ tính bazơ giảm

+ Amin bậc 3 khó kết hợp với proton H^+ do sự án ngữ không gian của nhiều nhóm R đã cản trở sự tấn công của H^+ vào nguyên tử N $\rightarrow$ nên trong dung môi H_2O (phân cực) nếu cùng số cacbon thì amin bậc 3 < amin bậc 1 < amin bậc 2

+ Ví dụ tính bazơ của $(CH_3)_2NH > CH_3NH_2 > (CH_3)_3N$; $(C_2H_5)_2NH > (C_2H_5)_3N > C_2H_5NH_2$

Chú ý: $RONa > NaOH, KOH, \dots$ với R là gốc hydrocacbon no như ($CH_3ONa, C_2H_5ONa, \dots$)

Để hiểu thêm các bạn theo dõi qua các ví dụ cụ thể sau đây :

Câu 1 : Cho các chất: $(C_6H_5)_2NH, NH_3, (CH_3)_2NH, C_6H_5NH_2$. Trật tự tăng dần tính bazơ (theo chiều từ trái qua phải) của 5 chất trên là :

A. $(C_6H_5)_2NH, C_6H_5NH_2, NH_3, (CH_3)_2NH$;

B. $(CH_3)_2NH ; (C_6H_5)_2NH, NH_3, ; C_6H_5NH_2$

C. $C_6H_5NH_2 ; (C_6H_5)_2NH, NH_3, (CH_3)_2NH$

D. $NH_3 ; (C_6H_5)_2NH, C_6H_5NH_2, (CH_3)_2NH$

Hướng dẫn:

+ $(CH_3)_2NH$ có $-CH_3$ là gốc đẩy làm tăng mật độ e tại N $\rightarrow$ khả năng nhận H^+ tăng $\rightarrow$ có tính bazơ mạnh nhất

+ NH_3 có nhóm NH_2 liên kết với H (gốc không hút không đẩy)

+ $C_6H_5NH_2$ có NH_2 liên kết với 1 gốc $-C_6H_5$ (gốc hút) làm giảm mật độ e tại N nên tính bazơ sẽ yếu hơn

+ $(C_6H_5)_2NH$ có NH liên kết với 2 gốc $-C_6H_5$ nên lực hút càng mạnh mật độ e giảm $\rightarrow$ có tính bazơ yếu nhất.

$\rightarrow$ **Chọn đáp án A**

Câu 2: Cho các chất sau : p- $NO_2C_6H_4NH_2$ (1), p- $ClC_6H_5NH_2$ (2), p- $CH_3C_6H_5NH_2$ (3).

Tính bazơ tăng dần theo đây :

A. (1) < (2) < (3)   B. (2) < (1) < (3)   C. (1) < (3) < (2)   D. (3) < (2) < (1)

Hướng dẫn:

Cả 3 đều có gốc C_6H_5 (gốc hút e) nhưng (3) có gốc 1 gốc CH_3 (đẩy e) nên (3) có tính bazơ mạnh nhất (1) và (2) đều có gốc thêm gốc hút e là $-NO_2$ và Cl nhưng lực hút của Cl < $-NO_2 \rightarrow 1 < 2$

$\rightarrow$ **Chọn đáp án A**

Câu 3 : Dãy nào sau đây được sắp xếp theo chiều tăng tính bazơ

A. $C_2H_5ONa, NaOH, NH_3, C_6H_5NH_2, CH_3C_6H_4NH_2, CH_3NH_2$

B. $C_6H_5NH_2, CH_3C_6H_4NH_2, NH_3, CH_3NH_2, C_2H_5ONa, NaOH$.

C. $NH_3, C_6H_5NH_2, CH_3C_6H_4NH_2, CH_3NH_2, C_2H_5ONa, NaOH$

D. $C_6H_5NH_2, CH_3C_6H_4NH_2, NH_3, CH_3NH_2, NaOH, C_2H_5ONa$.

Hướng dẫn: Ta chia thành các nhóm để dễ so sánh

Nhóm 1 : $NaOH, C_2H_5ONa$.

Nhóm 2 : $C_6H_5NH_2, CH_3C_6H_4NH_2, NH_3, CH_3NH_2$

Theo thứ tự ưu tiên ta luôn có : Tính bazơ của nhóm 1 > nhóm 2

Với nhóm 1 : Theo lưu ý trên thì $C_2H_5ONa > NaOH$

Với nhóm 2 : $-CH_3NH_2$ có gốc CH_3 đẩy e $\rightarrow$ mạnh nhất (gốc hydrocacbon càng dài càng phức tạp thì đẩy càng mạnh)

$-NH_3$ ko có nhóm hút và nhóm đẩy $\rightarrow NH_3$ nhỏ hơn CH_3NH_2 và lớn hơn 2 chất kia

$-CH_3C_6H_4NH_2$ có thêm 1 gốc $-CH_3$ đẩy e $\rightarrow$ có tính bazơ mạnh hơn $C_6H_5NH_2$ (chỉ chứa nhóm hút)

$\rightarrow$ **Chọn đáp án D**

BÀI TẬP RÈN LUYỆN

Câu 1 : Độ mạnh bazơ xếp theo thứ tự tăng dần đúng trong dãy nào:

- A. $\text{CH}_3\text{-NH}_2$, NH_3 , $\text{C}_2\text{H}_5\text{NH}_2$, $\text{C}_6\text{H}_5\text{NH}_2$.
- B. NH_3 , $\text{CH}_3\text{-NH}_2$, $\text{C}_2\text{H}_5\text{NH}_2$, $\text{C}_6\text{H}_5\text{NH}_2$.
- C. NH_3 , $\text{C}_6\text{H}_5\text{NH}_2$, $\text{CH}_3\text{-NH}_2$, $\text{C}_2\text{H}_5\text{NH}_2$.
- D. $\text{C}_6\text{H}_5\text{NH}_2$, NH_3 , $\text{CH}_3\text{-NH}_2$, $\text{C}_2\text{H}_5\text{NH}_2$.

Câu 2: Cho các chất sau: $\text{C}_6\text{H}_5\text{NH}_2$ (1) , $\text{C}_2\text{H}_5\text{NH}_2$ (2); $(\text{C}_2\text{H}_5)_2\text{NH}$ (3) ; NaOH (4) ; NH_3 (5)

Trật tự tăng dần tính bazơ (từ trái qua phải) của 5 chất trên là :

- A. (1), (5), (2), (3), (4)
- B. (1), (2), (5), (3), (4)
- C. (1), (5), (3), (2), (4)
- D. (2), (1), (3), (5), (4)

Câu 3: Hãy sắp xếp các chất sau đây theo trình tự tính bazơ tăng dần từ trái sang phải: amoniac, anilin, pnitroanilin, metylamin, đimetylamin.

- A. $\text{O}_2\text{NC}_6\text{H}_4\text{NH}_2 < \text{C}_6\text{H}_5\text{NH}_2 < \text{NH}_3 < \text{CH}_3\text{NH}_2 < (\text{CH}_3)_2\text{NH}$
- B. $\text{C}_6\text{H}_5\text{NH}_2 < \text{O}_2\text{NC}_6\text{H}_4\text{NH}_2 < \text{NH}_3 < \text{CH}_3\text{NH}_2 < (\text{CH}_3)_2\text{NH}$
- C. $\text{O}_2\text{NC}_6\text{H}_4\text{NH}_2 < \text{C}_6\text{H}_5\text{NH}_2 < \text{CH}_3\text{NH}_2 < \text{NH}_3 < (\text{CH}_3)_2\text{NH}$
- D. $\text{O}_2\text{NC}_6\text{H}_4\text{NH}_2 < \text{NH}_3 < \text{C}_6\text{H}_5\text{NH}_2 < \text{CH}_3\text{NH}_2 < (\text{CH}_3)_2\text{NH}$

Câu 4: Sắp xếp các amin : anilin (1), metyl amin(2), đimetyl amin(3) và trimetyl amin (4) theo chiều tăng dần tính bazơ :

- A. (1) < (2) < (3) < (4)
- B. (4) < (1) < (3) < (2)
- C. (1) < (4) < (2) < (3)
- D. (1) < (4) < (3) < (2)

Câu 5: Nguyên nhân gây nên tính bazơ của amin là :

- A. Do amin tan nhiều trong H_2O .
- B. Do phân tử amin bị phân cực mạnh.
- C. Do nguyên tử N có độ âm điện lớn nên cặp e chung của nguyên tử N và H bị hút về phía N.
- D. Do nguyên tử N còn cặp electron tự do nên phân tử amin có thể nhận proton.

Câu 6: Cho các chất sau : $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{NHCH}_3$ (1), $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{NH}_2$ (2), $(\text{CH}_3)_3\text{N}$ (3). Tính bazơ tăng dần theo dãy :

- A. (1) < (2) < (3)
- B. (2) < (3) < (1)
- C. (3) < (2) < (1)
- D. (3) < (1) < (2)

Câu 7: Cho các chất: natri hiđroxit (1), đimetylamin (2), etylamin (3), natri etylat (4), p-metylanilin (5), amoniac (6), anilin (7), p-nitroanilin (8), natri metylat (9) , metylamin (10).

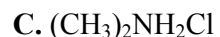
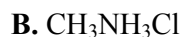
Thứ tự giảm dần lực bazơ là:

- A. (4), (9), (1), (2), (3), (10), (5), (6), (7), (8).
- B. (4), (9), (1), (2), (3), (10), (6), (5), (7), (8).
- C. (1), (4), (9), (2), (3), (10), (6), (5), (8), (7).
- D. (9), (4), (1), (2), (3), (10), (6), (5), (7), (8).

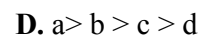
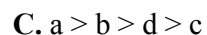
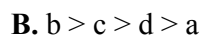
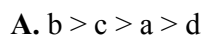
Câu 8: Cho các chất đimetylamin(1), metylamin(2), amoniac(3), anilin (4), p-metylanilin (5), p-nitroanilin (6). Tính bazơ tăng dần theo thứ tự là

- A. (3), (2), (1), (4), (5), (6).
- B. (1), (2), (3), (4), (5), (6).
- C. (6), (4), (5), (3), (2), (1).
- D. (6), (5), (4), (3), (2), (1).

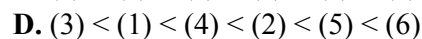
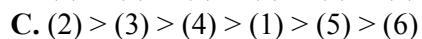
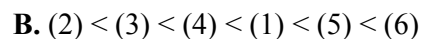
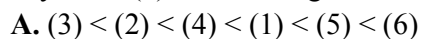
Câu 9: Cho các dung dịch có cùng nồng độ mol/lít sau: NH_4Cl , $\text{CH}_3\text{NH}_3\text{Cl}$, $(\text{CH}_3)_2\text{NH}_2\text{Cl}$, $\text{C}_6\text{H}_5\text{NH}_3\text{Cl}$. Dung dịch có pH lớn nhất là

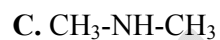
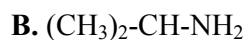
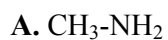
Câu 10: So sánh tính bazơ của các chất sau: (a) $\text{C}_6\text{H}_5\text{NH}_2$; (b) $\text{CH}_3\text{-NH}_2$; (c) $\text{CH}_3\text{-C}_6\text{H}_4\text{-NH}_2$; (d) $\text{O}_2\text{N-C}_6\text{H}_4\text{-NH}_2$

Câu 11: Cho các chất: amoniac (1); anilin (2); p-nitroanilin (3); p-metylanilin (4); metylamin (5); đimetylamin (6). Thứ tự tăng dần lực bazơ của các chất là:

Câu 12: Chất nào có lực bazơ mạnh nhất?

BẢNG ĐÁP ÁN

1.D	2.A	3.A	4.C	5.D	6.C	7.B	8.C	9.C	10.A	11.A	12.A
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------	------	------